

Finansministeriet
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K

Sendt elektronisk til lempo@fm.dk og kigre@fm.dk

Den 18. oktober 2021

Svar på høring over forslag til Lov om velfærd

Dansk Erhverv har modtaget ovennævnte høring. Dansk Erhverv er grundlæggende kritisk overfor ideen om en velfærdslov af følgende grunde:

1. Det sikres inden steder, at der er råd til de stigende udgifter som lovforslaget per automatik vil medføre.
2. Dansk Erhverv er uenig i den grundlæggende præmis for lovforslaget om, at velfærd skal måles alene i kroner og ører.
3. Det lægger unødvendige bindinger på det makropolitiske manøvrerum

Dansk Erhverv anbefaler på den baggrund, at lovforslaget bortfalder.

Ad 1: Det bør sikres, at der er råd til de stigende udgifter som lovforslaget lægger op til

Det er grundlæggende problematisk at lovfæste udgiftsstigninger i fremtiden uden at sikre stigninger i indtægterne. Det er et grundlæggende sundt økonomisk princip, der også har betydning for tilliden til dansk økonomi, at der bør være sammenhæng mellem udgifter og indtægter. Dette vil kunne løses ved at indføre en betingelse om, at den offentlige forbrugskvot (forholdet mellem det offentlige forbrug og BNP) ikke strukturelt må overstige det historiske niveau. Derved bidrager vi også til at sikre en sund balance mellem den økonomiske værdiskabende, private sektor og den offentlige velfærd.

Dansk Erhverv anbefaler, at der tilføjes en bestemmelse om, at det offentlige forbrug strukturelt aldrig må udgøre mere end 25 procent af BNP, der er det historiske gennemsnit siden 1990. Hvis dette måltal overskrides, skal der præsenteres initiativer, der genskaber balancen enten ved at nedbringe forbruget eller øge BNP.

Ad 2: Velfærd skal ikke kun måles i kroner, men i den oplevede kvalitet hos borgerne

Lov om velfærd skaber en uheldig dynamik i udviklingen af velfærden ved alene at måle kvalitet på størrelsen af de offentlige udgifter i stedet for at måle på effekt og borgeroplevet kvalitet.

Der er således ingen garantier for at velfærden bliver bedre eller mere værdig blot fordi man øger udgifterne. Der er alene garanti for at velfærden bliver dyrere. Hvis vi nemlig blot tilfører flere penge for at imødekomme den demografiske udvikling, vil det betyde, at velfærden på

grund af den ændrede demografi (hvor der med tiden vil være færre og færre til at finansiere velfærden – den såkaldte forsørgerbyrde) hele tiden vil blive dyrere uden at kvaliteten bliver bedre. Det er ikke kun et finanspolitisk problem, men risikerer også at underminere opbakningen til den solidariske finansiering af velfærden vi kender i dag.

Der er derfor behov for at supplere med initiativer, der kan sikre at flere penge til velfærden også betyder bedre kvalitet. Det forudsætter, at man er i stand til at etablere en sammenhæng mellem bevillinger til velfærden og den kvalitet som borgerne oplever. Den sikkerhed kan kommunerne ikke give i dag, da det i praksis er umuligt at redegøre for de direkte og indirekte kommunale omkostninger, der er forbundet med at drive f.eks. et plejehjem eller levere hjemmepleje. Derfor ender offentlige tilbud ofte med en pris, der ikke afspejler alle omkostninger forbundet med at levere velfærden. Det betyder, at det i dag ikke muligt at sammenligne pris og kvalitet på tværs af offentlige og ikke-offentlige leverandører og det leder til suboptimale beslutninger i den enkelte kommune – og i sidste ende suboptimal brug af de penge, der politisk afsættes til velfærd.

Denne dynamik forstærkes yderligere af, at alle incitamenter til produktivitetsforbedringer og nytænkning forsvinder, hvis der sikres automatiske budgetstigninger hvert år. Det er en yderst u hensigtsmæssig og skadelig dynamik at indarbejde i udviklingen af den offentlige sektor.

Der derfor afgørende at der sikres det nødvendige fokus på outputtet af velfærden i form af øget kvalitet i velfærden – ikke input i form af flere penge. Det offentlige skal også fremover have fokus på at levere smartere, mere digitalt og mere effektivt mv. på lige fod med den private sektor.

Dansk Erhverv anbefaler derfor, at der i stedet for Lov om velfærd besluttet initiativer til at sikre større åbenhed i den kommunale velfærdsøkonomi, så der kan føres politisk kontrol med, at de penge, der afsættes til velfærd, kommer borgerne til gode.

Ad. 3: Lovforslaget lægger unødvendige bindinger på det makropolitisk manøvrerum:

Dansk Erhverv er grundlæggende kritisk overfor ideen om en velfærdslov. Danmark har i forvejen en række bindinger på sin penge- og finanspolitik gennem fastkurspolitikken og delttagelsen i det europæiske samarbejde om finanspolitisk disciplin. Et af de få redskaber Danmark har til rådighed for at sikre en stabil økonomisk udvikling er finanspolitikken. Ved forlods at lægge sig fast på automatiske stigninger i det offentlige forbrug til den demografiske udvikling afskriver vi os et væsentligt finanspolitisk redskab og binder finanspolitikken unødigt på hænder og fødder.

At bevillige x mia. kr. til yderligere velfærd er et politisk valg og det står Folketinget frit for at beslutte dette i forbindelse med de årlige finanslovsforhandlinger, men det forekommer økonomisk uansvarligt at lovfæste en sådan beslutning i al fremtid.

Dansk Erhverv anbefaler, at der, såfremt man holder fast i lovforslaget, som minimum indføres en solnedgangsklausul i loven, så den u hensigtsmæssige automatik, der er i Lov om velfærd ikke binder dansk økonomisk politik til tid og evighed.

Specifikke bemærkninger til lovforslagets konkrete bestemmelser

Dansk Erhverv er grundlæggende imod lovforslaget af de grunde, der tidligere er ridset op.

Hvis hensigterne i lovforslaget bliver vedtaget, foreslår Dansk Erhverv imidlertid følgende specifikke justeringer af tilgangen til anvendelse af demografisk træk.

- I. Output-metode bør benyttes fremfor input-metode og samtidig lægges op til produktivitsfremgang
- II. Den kollektive del af det offentlige forbrug bør ikke indgå i udregningen af det demografiske træk

Ad I): Output-metode bør benyttes fremfor input-metode og samtidig lægges op til produktivitsfremgang

I lovforslaget lægges der op til, at væksten i det demografiske træk opgøres efter input-metoden. Det vil sige, at væksten i det demografiske træk skal følge udviklingen i omkostningerne til at producere de offentlige services. Dermed lægges der op til, at de offentlige services ikke kan leveres mere effektivt over tid.

Dansk Erhverv mener, at effektiviteten i den offentlige sektor kan øges over tid. Ny teknologi og digitalisering, bedre organisering af arbejdet og reformer af den offentlige sektor vil gøre den offentlige produktion mere effektiv, når vi kigger over en længere årrække.

Siden 2007 har vi set pæn produktivitsvækst i den offentlige sektor, der med andre ord har gjort det muligt, at få mere offentlig service for de samme penge. I perioden fra 2007 til 2019 er den implicite produktivitsvækst i den individuelle del af det offentlige forbrug i gennemsnit således øget med 0,9 pct. om året.

Dansk Erhverv anbefaler derfor, at det demografiske træk opgøres efter output-metode og at der samtidig opstilles konkrete forventninger produktivitsfremgang.

Ad II) Den kollektive del af det offentlige forbrug bør ikke indgå i udregningen af det demografiske træk

I lovforslaget lægges der op til, at væksten i det demografiske træk følger udviklingen i det offentlige forbrug. Det offentlige forbrug er dog udgjort af mange forskellige elementer, hvor det ikke nødvendigvis er udviklingen i demografien, der giver et behov for øgede udgifter.

Det offentlige forbrug er grundlæggende udgjort af to elementer: Det individuelle offentlige forbrug, der forbruges af enkelte borgere. Det er fx lægebehandling og undervisning i folkeskolen. Det kollektive offentlige forbrug stilles i stedet til rådighed for samfundet som en helhed. Det er fx politi, domstole og forsvar.

For den individuelle del af det offentlige forbrug giver forskydninger i demografien grundlag for øgede udgifter. Fx hvis der kommer flere børn i folkeskolealderen giver det alt andet lige behov for flere udgifter til folkeskolen.

For den kollektive del af det offentlige forbrug er sammenhængen ikke klart. Fx lægger lovforslaget helt grundlæggende op til, at forsvarets udgifter øges med 1 pct., hvis Danmarks befolkning øges med 1 pct. Der er andet end befolkningsudviklingen, der betyder for udviklingen i den kollektive del af det offentlige forbrug. For forsvar er det fx den globale sikkerhedssituation.

Dansk Erhverv finder det således ubegrundet, hvorfor den kollektive del af det offentlige forbrug skal indgå i udregningen af det demografiske træk i forbindelse med velfærdsloven.

Dansk Erhverv anbefaler på den baggrund, at det udelukkende er den individuelle del af det offentlige forbrug, der fremover skal følge den demografiske udvikling

Med venlig hilsen

Troels Yde Toftdahl
Velfærdspolitisk chef